

УДК 338.246.02
JEL O20; O29; O52

Кощенко К.В.³¹

к.е.н., доцент, Київський міжнародний університет (Київ, Україна)
<https://orcid.org/0000-0002-3121-4103>

Матусова О.М.³²

к.е.н., доцент, Київський національний торговельно-економічний університет (Київ, Україна)
<https://orcid.org/0000-0001-7998-3289>

ВИКОРИСТАННЯ АНТИКРИЗОВОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ

У статті розглянуті антикризові заходи ЄС і пропозиція їхнього використання щодо України (заходи підтримки банківської системи: надання стабілізаційних кредитів, розширення гарантій за вкладами фізичних осіб, надання гарантій за проблемними активами; заходи грошово-кредитної політики: зниження відсоткових ставок; заходи підтримки реального сектору економіки: підтримка малого та середнього бізнесу; заходи підтримки населення: 100-відсоткові гарантії за вкладами населення, досягнення домовленостей з бізнесом щодо збереження робочих місць). Кризові явища є індикатором диспропорцій і недосконалості системи суспільного розвитку, яка в сучасному світі має економічну основу. Відповідно, і державне антикризове управління переважно зосереджене на економічній сфері. Результати статті можуть бути використані державними установами в частині, що стосується ролі держави в розробці та реалізації антикризової політики, де практичну цінність має сценарій розгортання кризових явищ, який розглянуто на прикладі країн-учасниць Європейського Союзу.

Ключові слова: антикризові заходи, грошова політика, місцевий бюджет, банківський сектор, фінансова система.

Кощенко Е.В.

к.э.н., доцент, Киевский международный университет (Киев, Украина)

Матусова Е.Н.

к.э.н., доцент, Киевский национальный торгово-экономический университет (Киев, Украина)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АНТИКРИЗИСНОЙ ПОЛИТИКИ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА НА ПРИМЕРЕ УКРАИНЫ

³¹ Кощенко Катерина Вікторівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва, менеджменту, Київський міжнародний університет (Київ, Україна)

³² Матусова Олена Миколаївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та фінансів підприємства, Київський національний торговельно-економічний університет (Київ, Україна)

В статье рассмотрены антикризисные меры ЕС и предложения по их использованию в отношении Украины (меры поддержки банковской системы: предоставление стабилизационных кредитов, расширение гарантий по вкладам физических лиц, предоставление гарантий по проблемным активам; меры денежно-кредитной политики: снижение процентных ставок; меры поддержки реального сектора экономики: поддержка малого и среднего бизнеса; меры поддержки населения: 100-процентные гарантии по вкладам населения, достижение договоренностей с бизнесом относительно сохранения рабочих мест). Кризисные явления являются индикатором диспропорций и несовершенства системы общественного развития, что в современном мире имеет экономическую основу. Соответственно, и государственное антикризисное управление преимущественно сосредоточено на экономической сфере. Результаты статьи могут быть использованы государственными учреждениями касательно роли государства в разработке и реализации антикризисной политики, где практическую ценность имеет сценарий развертывания кризисных явлений, который рассмотрен на примере стран-участниц Европейского Союза.

Ключевые слова: антикризисные меры, денежная политика, местный бюджет, банковский сектор, финансовая система.

Koshchenko K.

*PhD in Economics, Associate Professor, Kyiv International University
(Kyiv, Ukraine)*

Matusova O.

*PhD in Economics, Associate Professor, Kyiv National University of
Trade and Economics (Kyiv, Ukraine)*

IMPLEMENTATION OF THE ANTI-CRISIS POLICY OF EUROPEAN UNION ON THE EXAMPLE OF UKRAINE

The article examines the EU's anti-crisis measures and offers to use it for Ukraine (measures to support the bank system: provision of stabilization loans, extension of guarantees on deposits for individuals, provision of guarantees for problematic assets, measures of monetary policy: lower interest rates, measures to support the real sector of the economy: support for small and medium-sized businesses; measures to support the population: 100 percent guarantees on deposits of the population, reaching agreements with the business in order not to reduce employment). Crisis phenomena is an indicator of the imbalances and imperfections of the social development system, which in the modern world has an economic basis. Accordingly, the government's anti-crisis management is mainly focused on the economic sphere. The results of

the article can be used by state institutions in part concerning the role of the state in the development and implementation of anti-crisis policies, where the crisis-deployment scenario has practical value, which is considered by the example of the European Union member states.

Key words: anti-crisis measures, monetary policy, local budget, bank sector, financial system.

Актуальність теми полягає в тому, що протягом останніх кількох десятиліть у світовій економіці відбулися важливі кількісні та якісні зміни. Найістотніші з них характерні передусім для фінансового складника цього процесу й дістали назву «світова фінансова криза». Оскільки важко визначити єдиний сценарій для подолання кризових явищ через нерівномірність розвитку країн, то можна хоча б намагатися використати досвід антикризових заходів ЄС для використання щодо України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням проблеми світової економічної кризи займаються багато таких сучасних провідних економістів як, наприклад, Джеймс Гелбрейт, Ліндон Ларуш, Марек Белка та Нуріель Рубіні. Шляхи подолання наслідків вивчаються не лише урядами країн, а й такими міжнародними фінансовими установами, як МВФ і Всесвітній банк.

Впливу світової фінансової кризи на вітчизняну економіку присвячено праці багатьох економістів і фінансистів, серед них В. Пинзеник, С. Тигипко, П. Гайдуцький, В. Геєць, А. Гальчинський, М. Делягіна, Ю. Уманівець, Т. Вахненко та ін. Проте в них розглянуто лише вплив кризи на окремий сектор економіки України, а загальний аналіз впливу кризи на всю економіку здійснено недостатньо.

Постановка завдання. Метою статті є проаналізувати використання антикризової політики Європейського Союзу на прикладі України.

Результати дослідження. Світова економіка і досі долає перешкоди, що виникли внаслідок світової фінансової кризи. Дотепер не створено якогось унікального та універсального механізму боротьби, тому що для кожної країни ступінь проникнення кризових явищ в економіку відрізняється від інших. Сучасна фінансова криза – частина традиційного бізнес-циклу. Теорія фінансових циклів ще 60-ми рр. була розроблена Хайманом Мінські – відомим американським економістом, учнем Василя Леонтєва та Йозефа Шумпетера. На думку Мінські, усі фінансові кризи розвиваються за однією схемою, що поєднує як економічні, так і психологічні аспекти.

Кожна країна має свої пріоритети в антикризовій політиці. Наприклад, в Австрії – це державне кредитування, прямі фінансові “вливання” в реальний сектор економіки; у Чехії – підтримка пріоритетних галузей: сільського та лісового господарства; у Німеччині –

політика стимулювання попиту та збільшення інвестицій (передусім в освіту та інфраструктуру); в Іспанії – залучення інвестицій і підтримка будівельної галузі.

Безпрецедентна криза на фінансових ринках США, яка переросла у світову економічну кризу, поставила перед Європейським Союзом нові завдання. Спільними і скоординованими на рівні ЄС діями всіх 27 країн-членів вдалося стабілізувати банківську систему, відродити економічне зростання. Однак вжиття заходів, спрямованих на підвищення ліквідності фінансової системи, стимулювання процесів виробництва, споживання та зайнятості, стабілізацію економічної ситуації в окремих державах-членах, триває.

Рис. 1. Основні напрями світового досвіду антикризової політики

Джерело: розробка авторів.

Кризові явища у світовій економіці останніми роками дуже болісно відбилися і на економічній ситуації в Україні. Уряд виявився неспроможним оперативно й ефективно захищати інтереси виробництва і населення в умовах економічної нестабільності. Наша держава пройшла через найбільший за період незалежності спад економічної активності, що потягло за собою дестабілізацію фінансового і, передусім, банківського сектору, зростання безробіття, зниження реальних доходів і соціальної захищеності населення, критичне зростання зовнішнього боргу та дефіциту державного та місцевих бюджетів.

Нова влада в Україні також не демонструє здатності ефективного посткризового менеджменту. Певні позитивні зрушення у вітчизняному виробництві в останній рік нівелюються швидким зростанням цін на товари першої необхідності, дефіцитом окремих продуктів харчування, подальшим зубожінням

населення. У нагоді при пошуку шляхів пом'якшення наслідків кризових явищ у нашій державі як нині, так і в майбутньому, може стати вивчення досвіду антикризової політики ЄС. У контексті євроінтеграційних прагнень України важливим є також аналіз антикризових можливостей держави зі вступом до ЄС.

Майбутнє економіки України викликає великі побоювання. Потрібні реальні реформи, спрямовані на модернізацію економіки, на підтримку інноваційних проектів, однак зв'язок між виробництвом і наукою розірваний, хоча інноваційний бізнес у всьому цивілізованому світі вважається ключовим для поліпшення добробуту країни та її сталого економічного розвитку, оскільки він завжди приводить до підвищення конкурентоспроможності підприємств на ринку, створення нових робочих місць, зростання цінності вироблених товарів через збільшення доданої вартості від використання новітніх досягнень. Отже, одним зі шляхів виходу з кризи є формування креативної економіки, побудованої на знаннях, центральним стрижнем якої є взаємовигідне міцне партнерство в ланцюзі держава–бізнес–наука, що й повинно стати новою точкою зростання. При цьому інноваційні прориви варто шукати не лише в тих галузях, де в Україні є достатньо високий потенціал, зокрема, в авіабудуванні, суднобудуванні, космічних технологіях, але й у галузі, яка нині є технологічно доволі відсталою, проте володіє колосальним потенціалом для розвитку, а саме в сільському господарстві. Слід зазначити, що аграрний сектор економіки під час кризи найменше зазнав її негативного впливу. Це при тому, що сільське господарство в Україні перебуває в стані крайнього занепаду. На зміну колишнім колгоспам і радгоспам не прийшов ефективний управлінець і власник, та й держава не запропонувала механізму реформування цієї галузі, обмежившись незначними фінансовими вливаннями, які, по суті, не дають можливості налагодити сучасне сільськогосподарське виробництво.

Враховуючи обмеженість фінансових ресурсів, необхідно визначити конкурентні переваги країни і почати будівництво нової економіки, побудованої на позбавленні від її сировинної спрямованості з використанням механізму, що забезпечує міжгалузеву конкуренцію та перетікання капіталу з однієї галузі в іншу, відновлення промисловості, а в ній машинобудування, націленого на оновлення основного капіталу. У механізм економічного зростання слід убудувати новітню модель соціальної політики, яка повинна стати одним із потужних його генераторів.

Фінансова криза стала викликом для цілого світу, привернувши увагу до питань корпоративного управління, управління ризиками, оперативного менеджменту. В умовах високого ступеня глобалізації необхідна координація дій і вироблення гнучкого міжнародного механізму регулювання процесів, що відбуваються на світовому ринку.

Як свідчить світовий досвід, на практиці приборкання фінансових криз є певним чином керованим процесом на макро-, мезо- та мікрорівнях. Залежно від глибини фінансової кризи, розробляється відповідна система контрзаходів для її подолання:

- на макрорівні — застосування інструментів на національному рівні, за рахунок міжнародних резервів, серед них зовнішні запозичення;
- на мезорівні — засобами регіону, а також субвенціями з державного бюджету;
- на мікрорівні — винятково засобами господарських організацій, а також через адміністративні утрючання державних установ.

Прикладами негативних зовнішніх шоків є раптове зменшення експортних надходжень, зростання витрат на придбання імпортованих товарів або неочікуване зростання чистого відтоку капіталу. На валютному ринку, який тісно пов'язаний з платіжним балансом, негативний шок викликає раптове зростання чистого попиту на іноземну валюту. Негативні шоки можуть впливати на рахунок поточних операцій (зменшувати експорт, збільшувати імпорт, збільшувати чисті відсоткові виплати нерезидентам) або на рахунок операцій з капіталом і фінансових операцій (збільшувати чистий відтік капіталу). Факторами таких шоків може бути й внутрішня та зовнішня політика іноземних держав.

Слід завжди пам'ятати, що виникнення негативного шоку означає початок складного процесу дестабілізації фінансової системи та економіки в цілому. Із часом цей шок може вплинути майже на такі всі аспекти економічного життя, як національний дохід і виробництво, темпи інфляції, розподіл доходів, курс національної валюти, потоки капіталу, банківську систему і державні фінанси. Загалом для ринків, що формуються, характерний високий спекулятивний складник у трендовій динаміці акцій й біржових індексів. Це виявляється в тому, що учасники ринку гостро й активно реагують на події, які за фундаментальними й технічними показниками не належать до складу реально впливових. Вони не можуть бути причиною тривалих цінових змін, а спроможні здійснити різкий і короткостроковий вплив на ціни фінансових інструментів, після чого вони повертаються до початкових значень.

Ситуація ускладнюється тим, що процес «виходу з кризи» не дає можливості проаналізувати його як єдине ціле, і необхідно зосередитися на головних системних детермінантах, унаслідок яких виникає та триває фінансова криза.

У випадку з вітчизняною фінансовою системою виведення її зі стану кризи передусім має розпочатись із розробки та доповнення правових норм, що регулюють відносини у сфері економіки й фінансів, визначення основних напрямів їх діяльності, а також налагодження відповідного антикризового механізму. Методологічні підходи до

формування механізму виведення національної фінансової системи й економіки України мають ґрунтуватись на таких головних принципах:

- виокремлення загальнонаціональних економічних інтересів;
- визначення та систематизація детермінант фінансової кризи;
- визначення кількісних і якісних параметрів (індикаторів) системних детермінант;
- формування механізму запобігання загостренню фінансових криз, застосування заходів, які усувають або пом'якшують дію факторів і чинників, що дестабілізують фінансову систему.

Під час розробки національної антикризової програми мають бути враховані такі чинники, як: ступінь розвитку ринку капіталів; міра відкритості економіки; умови застосування фінансових інструментів; схильність населення до операцій із фондовими цінностями; характер внутрішньої фінансової та кредитної політики, політичний клімат у країні; якість законодавства, що регулює фінансову сферу, тощо.

Як свідчить світовий досвід, антикризовий механізм має включати систему макрофінансової стабільності, систему раннього запобігання та чітку систему взаємодії державних органів управління у сфері антикризової політики.

Для виведення фінансової системи зі стану кризи велике значення має методологія прогнозування та ідентифікації ризиків виникнення фінансових криз на підставі визначення кількісних і якісних індикаторів, які характеризують стан національної економіки України й утворюють систему раннього запобігання. Ефективна система раннього запобігання має включати достатньо широкий набір індикаторів, оскільки кризовим процесам зазвичай передують різноманітні економічні, а іноді й політичні проблеми.

У відкритій економіці для подолання кризи застосовуються як традиційні види макроекономічної політики (бюджетно-податкова та грошово-кредитна), так і зовнішньоторговельна політика, валютна політика, політика управління зовнішнім боргом. Забезпеченню стійкості фінансових систем також мають сприяти проведення структурних реформ, що включають відмову від регулювальної ролі держави у виробничій сфері, скорочення державної власності та державних видатків (зокрема завдяки приватизації), створення стимулів для розвитку приватного сектору та конкурентного середовища, лібералізація торгівлі (із переходом на ринкове ціноутворення), лібералізація руху капіталів та іноземного інвестування.

Як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники підкреслюють, що розробка й реалізація механізму національних антикризових заходів має включати, одночасно з обґрунтуванням його окремих складників, і визначати місце й роль цих елементів у забезпеченні

фінансово-економічної стабільності. Тобто, основою методології щодо відновлення фінансової стабільності має бути не механічне поєднання її окремих аспектів, а якісна зміна підходів до їх формування на базі вивчення взаємозв'язків між ними.

До принципів характеристик мети виведення національної фінансової системи з кризи слід зарахувати такий стан валютної і фінансово-кредитної сфери, який характеризується: збалансованістю; стабільністю; стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних шоків; фінансовою незалежністю у поєднанні зі здатністю цієї сфери забезпечувати ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання.

Збалансованість нормального обміну фінансовими ресурсами між галузями, регіонами, країнами, безумовно, сприяє виведенню фінансової системи зі стану кризи. Основними структурними ланками механізму подолання кризи окремої країни є збалансований державний бюджет, бюджети місцевих органів влади, державний борг (внутрішній і зовнішній), платіжний баланс, фінанси корпорацій тощо.

Окремого значення в процесі виходу з кризи надається забезпеченню стабільності, яка розуміється як організація надійної системи розрахунків і касового обслуговування, зокрема: технічного захисту банківських комунікацій від несанкціонованого доступу; розробки та впровадження механізму захисту інтересів вкладників банків; посилення ролі центрального банку у нагляді за діяльністю комерційних банків з метою запобігання їх банкрутства.

У сучасних умовах відновлення стійкості фінансової системи до внутрішніх і зовнішніх негативних шоків визначається рівнем дефіциту бюджету, стабільністю цін, грошових потоків і розрахункових відносин, стійкістю платіжно-розрахункової, валютної і банківської системи, рівнем зовнішньої заборгованості та інших фінансово-економічних параметрів. На стійкість фінансової системи безпосередньо впливають також чинна система захисту інтересів вкладників, рівень розвитку ринку цінних паперів, забезпечення фінансових умов для активізації інвестиційної діяльності.

Показники ефективності антикризової політики обумовлюються здатністю інститутів влади забезпечувати стійкість розвитку економіки та надійне функціонування платіжно-розрахункової системи, спроможність нейтралізувати або мінімізувати негативний вплив світових фінансових криз; запобігати нелегальному відпливу фінансових ресурсів за кордон і злочинам у сфері фінансів; оптимальне для економіки залучення та використання іноземних запозичень.

Однією з умов фінансової стабілізації є здатність держави здійснювати самостійну фінансово-економічну та валютну політику, що узгоджується з національними інтересами.

На практиці це означає підвищення стійкості фінансової системи, запровадження ефективного контролю за рухом капіталу, запобігання досягненню критичних обсягів зовнішніх запозичень тощо.

Зважаючи на світовий досвід, можна запропонувати такі етапи виходу з фінансової кризи.

Перший етап пов'язаний з ідентифікацією системних детермінант (джерел і детонаторів тощо) кризових процесів, їх масштабів і вірогідних напрямів впливу на інші сектори економіки. З метою ідентифікації сегментів і глибини кризових явищ на практиці прийнято використовувати як динамічні, так і вартісні показники таких її складників, як валютна, банківська та боргова: золотовалютні резерви, динаміка курсу національної валюти, темпи інфляції, рівень зовнішнього та внутрішнього боргу, обсяги відпливу капіталу, рівень монетизації економіки, обсяг наданих кредитів, обсяги та динаміка проблемних активів у банківській системі тощо. Грунтуючись на розумінні вірогідних наслідків, можна принаймні уникнути тих ризиків, які створюють проблеми у визначеному часовому інтервалі. Крім того, ЦБ необхідно визначити величину потенційних втрат унаслідок наявного страхування депозитів.

Другий етап передбачає локалізацію та протидію поширенню кризових процесів. Локалізація передбачає вжиття таких заходів, які б дали можливість заблокувати (або принаймні загальмувати) дію трансмісійного механізму негативного шоку на інші ринки й сегменти фінансової системи та економіку в цілому. Із цією метою необхідно негайно вжити заходи, які допоможуть зменшити ймовірність подальшого поширення кризових процесів.

Третій етап передбачає відновлення контролю за монетарною політикою за допомогою реструктуризації і рекапіталізації фінансової системи, усунення панічних настроїв за допомогою ринкових та адміністративних методів. Цього можна досягти тоді, коли центральний банк не фінансуватиме бюджетні дефіцити й забезпечуватиме поточне фінансування системи з метою підтримки нестійких фінансових установ.

Четвертий етап — стабілізації — полягає у відновленні сукупного попиту та довіри до фінансової системи країни, досягненні фундаментальної рівноваги на валютному ринку. На цьому етапі повністю відновлюється функціонування платіжної і кредитної системи, скасовуються існуючі обмеження на зняття коштів із депозитних внесків і їх використання як законних засобів платежу, усуваються потенційні ризики, пов'язані зі скасуванням таких обмежень, наслідком яких є зростання надлишку грошей на поточних рахунках, що «нависає» над ринком.

Результатом переговорів із зарубіжними інвесторами та кредиторами стає досягнення консенсусу із зовнішніми кредиторами з проблем, пов'язаних із перенесенням термінів погашення заборгованості та списанням проблемних боргів. Так створюються запобіжні механізми рецидиву кризи та забезпечуються умови для економічного зростання.

Серед основних напрямів забезпечення стійкості сфери державних фінансів України слід також назвати:

- підвищення ролі позаінфляційних джерел накопичення (внутрішніх накопичень підприємств і заощаджень населення);
- зміщення акценту з безповоротного бюджетного фінансування на кредитування на поворотній основі;
- розміщення централізованих капітальних вкладень і державного фінансування інвестиційних проектів виробничого призначення на конкурентній основі з обов'язковою незалежністю проектів;
- використання частини державних коштів на реалізацію високоефективних і швидкоокупних проектів, незалежно від галузевої належності та форм власності з метою прискорення структурно-технологічної перебудови виробництва;
- стимулювання залучення зарубіжних інвестицій з визначенням переліку об'єктів, заборонених для зарубіжних інвесторів;
- підвищення ефективності податкової системи;
- використання винятково позаінфляційних методів фінансування дефіциту бюджету;
- зменшення частин фінансових ресурсів, що перерозподіляються через держбюджет, і здійснення дієвого контролю за цільовим використанням бюджетних коштів.

Отже, можна дійти висновку, що фінансова система України потребує чіткої державної програми виходу з кризи та забезпечення стабільності економіки в цілому.

Висновки. Збалансованість нормального обміну фінансовими ресурсами між галузями, регіонами, країнами, безумовно, сприяє виведенню фінансової системи зі стану кризи. Основними структурними ланками механізму подолання кризи окремої країни є збалансований державний бюджет, бюджети місцевих органів влади, державний борг (внутрішній і зовнішній), платіжний баланс, фінанси корпорацій тощо.

Окремого значення в процесі виходу з кризи надається забезпеченню стабільності, яка розуміється як організація надійної системи розрахунків і касового обслуговування, а саме: технічного захисту банківських комунікацій від несанкціонованого доступу;

розробки та впровадження механізму захисту інтересів вкладників банків; посилення ролі центрального банку в нагляді за діяльністю комерційних банків з метою запобігання їх банкрутства.

У сучасних умовах відновлення стійкості фінансової системи до внутрішніх і зовнішніх негативних шоків визначається рівнем дефіциту бюджету, стабільністю цін, грошових потоків і розрахункових відносин, стійкістю платіжно-розрахункової, валютної і банківської системи, рівнем зовнішньої заборгованості та інших фінансово-економічних параметрів. На стійкість фінансової системи безпосередньо впливають також чинна система захисту інтересів вкладників, рівень розвитку ринку цінних паперів, забезпечення фінансових умов для активізації інвестиційної діяльності.

Показники ефективності антикризової політики обумовлюються здатністю інститутів влади забезпечувати стійкість розвитку економіки та надійне функціонування платіжно-розрахункової системи, спроможність нейтралізувати або мінімізувати негативний вплив світових фінансових криз; запобігати нелегальному відпливу фінансових ресурсів за кордон і злочинам у сфері фінансів; оптимальне для економіки залучення та використання іноземних запозичень.

Література

1. Дані МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.imf.org
2. Інформаційна довідка на тему: “Антикризова політика в рамках монетарного регулювання: міжнародний досвід” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euinfocentre.rada.gov.ua>
3. Дані федерального резервного банку “Bank of New York” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.newyorkfed.org/research/current_issues
4. Дані міжнародної ділової газети “Financial Times” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ft.com/home/europe>
5. Дані фонду “Європейський стабілізаційний механізм” “ESM” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.efsf.europa.eu/attachments/esm_treaty_en.pdf

References

1. IMF data [Electronic Resource]. – Access Mode: www.imf.org
2. Information note on "Anti-crisis policy within the framework of monetary regulation: international experience" [Electronic Resource]. – Access Mode: <http://euinfocentre.rada.gov.ua>

3. Data from the Federal Reserve Bank “Bank of New York” [Electronic Resource]. – Access Mode: www.newyorkfed.org/research/current_issues
4. Data of the international business newspaper “Financial Times” [Electronic Resource]. – Access Mode: <http://www.ft.com/home/europe>
5. Data of Fund "European Stabilization Mechanism" [Electronic Resource]. – Access Mode: http://www.efsf.europa.eu/attachments/esm_treaty_en.pdf